

Bildande av naturreservatet Tansvägga

Bildande av naturreservatet Tansvägga i Gagnefs kommun

Beslut

Gagnefs kommun beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att naturreservatet Tansvägga, som inrättades 1998-02-11, ska ha den utökade geografiska omfattning som framgår av bifogad karta, bilaga 1. Reservatet omfattar därmed 125,2 hektar. Reservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Gagnefs kommun med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

När föreliggande beslut vunnit laga kraft upphävs Gagnefs kommuns beslut om skydd enligt 7 § naturvårdslagen från 1998-02-11.

Gagnefs kommun fastställer härmed skötselplanen, bilaga 2, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Naturvårdsförvaltare ska vara Gagnefs kommun.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Tansvägga
Kommun	Gagnef
Län	Dalarna
NVR id	2002079
Natura 2000-beteckning	SE0620231
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger 1,5 mil söder om Mockfjärd i Gagnefs socken
Huvudsaklig karaktär	Höglänt, äldre barrblandskog med bergsbranter och inslag av myrmark
Förvaltare	Gagnefs kommun
Fastigheter	Bröttjärna 10:5, Ersholen 7:22
Rättigheter	Mockfjärds Viltvårdsområdesförening
Areal (ha)*	Total areal: 125,2 Landareal: 125,2 Produktiv skogsmark: 88,9

* Enligt Nationella marktäckedata (NMD), Naturvårdsverket.

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Området ingår i det europeiska nätverket Natura 2000, där ett antal naturtyper och arter pekats ut. Syftet med naturreservatet är även att bidra till att dessa ska bibehålla/ha förutsättningen att nå gynnsam bevarandestatus.

Syftet ska tillgodoses genom att

1. skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt,
2. de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall alternativt att mekaniska åtgärder genomförs, för att skapa viktiga substrat i de fall naturvårdsbränning inte kan genomföras av tekniska skäl eller inom rimlig tid,
3. åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Huvuddelen av området äger den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och djur.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Området är delvis brandpräglat och dessa områden bör skötas genom naturvårdsbränning för att skogens brandpräglade kvalitéer ska behållas och utvecklas, Om detta inte är möjligt kan alternativa metoder användas.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Gagnefs kommun att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
-

2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte eller använda bekämpningsmedel,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer
6. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - a. fälld älg, björn, hjort eller vildsvin får uttransporteras. Färdvägar ska väljas med omsorg så att mark- och vegetationsskador minimeras,
 - b. för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till kommunen,
7. bedriva fångst med fälla.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt underhåll och anläggande av märkta stigar/leder,
2. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte,
3. skötsel genom naturvårdsbränning, katning och reducering av gran samt fällning av farliga träd som står invid byggnader,
4. åtgärder i syfte att motverka skador som orsakas av invasiva arter eller för området främmande arter.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar,
 2. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark.
 3. cykla annat än på markerad vandringsled,
 4. elda utöver på av kommunen iordningställda platser,
 5. medföra hund som inte är kopplad,
 6. göra åverkan på mark eller geologiska föremål eller skada block och berg t.ex. genom att mejsla, borra och hacka, med följande undantag: borring för utbyte av fasta förankringar, uppsättning av ankare till klättring samt borstning av befintliga klätterleder får utföras i enlighet med bilaga 3,
-

7. klättra i bergsbranter, med följande undantag:
klättring längs befintliga klätterleder i enlighet med bilaga 3 och 4,
8. klättra i boträd eller medvetet störa djur i fågelbo, lya eller gryt.
9. starta eller landa drönare, där undantag medges för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till kommunen.

Slutligen är det förbjudet att utan kommunens tillstånd:

10. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter),
11. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra återkommande organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift B3 förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla skötselåtgärder i form av naturvårdsbränning. I begreppet innefattas förberedande åtgärder såsom borttagande av granar eller gränssäkrande åtgärder, t.ex. anläggande av mineraljordssträngar eller borttagande av vissa träd som utgör en säkerhetsrisk längs gränsen. Katning innebär att nedre delen av stammen på en levande tall barkas förutom en smal barksträng som lämnas kvar så att trädet fortfarande kan försörjas med vatten och näring. Katning gör att stammen utvecklar kådrik ved vilket efterliknar naturliga skeenden vid skogsbränder.

I föreskrift C3 förbjuds att cykla annat än på markerad vandringsled. För strövstigen råder förbud att cykla.

I föreskrift C4 förbjuds att elda utöver på av kommunen iordningställda platser. När reservatet bildas finns det enbart iordningställd eldplats i Predikstolens naturreservat. Föreskriften är utformad för att kommunen i ett senare skede ska kunna ställa i ordning eldplatser inom reservatet.

Föreskrift C7 innebär förbud att klättra i bergsbranter, med undantag för klättring längs befintliga klätterleder i enlighet med bilaga 3 och 4. Bilaga 4 är en klätterförare framtagen av Dalarnas klätterklubb. Vissa uppdateringar görs av klätterföraren på Klätterklubbens hemsida, bl a utifrån gällande föreskrifter för naturreservaten, men var klätterlederna går ändras inte.

I föreskrift C10 förbjuds att utan kommunens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Kommunen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftsvärden

Naturreservatet ligger på berget Tansväggen i Gagnefs kommun. I söder gränsar området till det statliga naturreservatet Predikstolen, beläget i Ludvika kommun. Flera vandringsleder går i och igenom de båda reservaten. Predikstolens högsta punkt är en gammal och välkänd utsiktsplats men det finns även flera mindre kända branter med hänförande utsikter i området kring Tansväggen.

Området är omgivet av gamla fåbodar vilket kan ses i spåren från äldre tiders skogsbete och småskalig skogshuggning, många gamla träd bär på spår från att ha varit betade i sin ungdom. En kolmila med spisröse finns i sluttningen öster om toppen. Blekade gamla tallar, som markerade stigar och fastighetsgränser, kan fortfarande ses på sina håll. Även om det bevisligen brunnit vildbränder i området (senast 2018) så är det också troligt att fåbodfolket ibland har eldat av vissa partier av skogen för att tillfälligt skapa bättre bete för sina getter och kor.

Hällmarkstallskog utgör den vanligaste naturtypen på berget. Skogarna är huvudsakligen i 100 - 200 års ålder med inslag av äldre träd upp till 300 års ålder, naturvärden knutna till gammal skog är därför högt.

Skogen uppe på höjdplatån präglas av de magra förhållandena och det kärva höjdläget. Tallskogen på hällmarkerna är trots sin höga ålder ofta lågvuxen och gles. Detta skapar bra förutsättningar för de arter som trivs i solöppna och varma skogsmiljöer, till exempel de många arter av skalbaggar och andra insekter som är beroende av solexponerad död ved. Även tjädern trivs i dessa miljöer och förekommer allmänt i området.

Mera högvuxen gran- och barrblandskog hittas fram för allt i sluttningar och raviner där markförhållandena är rikare. Här är luftfuktigheten högre och miljön stabilare än på toppen vilket gynnar många arter som inte trivs i allt för oskyddade lägen. Hänglavvar som till exempel garnlav och violettgrå tagellav draperar ofta träden i dessa skogar.

De många branterna i området erbjuder förutom sin utsikt också unika naturmiljöer. Framför allt rovfåglar gillar att häcka i de mest otillgängliga branterna där de garanterat får vara i fred från störningar. Det är också här man hittar de allra äldsta träden i området. De ostvända branterna där solen knappt når ner är särskilt intressanta för arter som trivs bäst i skugga och hög luftfuktighet.

Magra myrar av norrlandstyp förekommer här och där som små skogbevuxna fläckar och stråk. Lappmyren i den nordvästra kanten är den största och utgörs av öppen myr i dess centrala partier.

Planeringsbakgrund

Tansvägga är utpekad som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket enligt 7 kap. 27 § i miljöbalken. Syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för öppna mossar och kärr (7140), *silikatrasmarker* (8110), *silikatbranter* (8220), *västlig taiga* (9010), *skogsbevuxen myr* (91D0) och *lodjur* (1361). Natura 2000-klassningen innebär också att området är klassat som riksintresse enligt 4 kap. 8 § miljöbalken. Området ingår i Gyllbergens värdeområde för skogliga naturvärden som tagits fram enligt den regionala strategin för formellt skydd av skog i Dalarna (Länsstyrelsen i Dalarna, rapport 2019:2).

I kommunens översiktsplan ingår Tansvägga i ett gröonstrukturområde. För utpekade gröonstrukturområden anges som rekommendation att formellt skydd av områden prioriteras till äldre barnnaturskog.

Ett permanent skydd av Tansvägga medför ett bidrag till uppfyllandet av miljömålen *Levande skogar*, *Ett rikt växt- och djurliv* samt *Myllrande våtmarker*.

Ärendets handläggning

Naturreseptatet Tansvägga bildades av Gagnefs kommun 1998 i samband med omarronderingen. 2019 blev kommunen uppmärksam på att området norr om befintligt naturreseptat var avverkningsanmält. En preliminär bedömning gjordes av naturvärdena och kontakt togs med markägaren, som var positiv till att invänta kommunens utredning av området för eventuell utökning av naturreseptatet.

Ett LONA-projekt beviljades 2020 och en naturvärdesinventering utfördes som låg till grund för ansökan om statligt markåtkomstbidrag. Naturvårdsverket beslutade om positivt förhandsbesked på 50 % bidrag för markåtkomst och Gagnefs Naturvårdsfond beslutade att bidra med 50 % av kostnaden för markåtkomsten. En överenskommelse skrevs mellan kommunen och markägaren om intrångsersättning inför beslut om bildande av naturreseptatet.

Skogens naturvärden har bedömts och avgränsats enligt den metodik som Naturvårdsverket och Länsstyrelserna använder sig av inför bildande av naturreseptat (Funktionsindelning). Under fältinventeringen bedömdes förekomster av habitat och substrat samt rödlistade arter och signalarter.

Förslag till beslut om bildande av Tansväggas naturreseptat och skötselplan, har skickats till mark- och sakägare samt berörda myndigheter och föreningar på remiss.

Synpunkter har inkommit från Länsstyrelsen i Dalarna och Naturskyddsföreningen Gagnef. En dialog har förts med Klätterklubben efter remisstidens utgång, angående förtydliganden av klätterreglerna.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Kommunens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden med gammal barrskog, bergsbranter och skyddsvärda arter. Tansvägga och Predikstolen är ett välbesökt område och erbjuder milsviid utsikt och klättringsmöjligheter. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar kommunen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte att bevara områdets naturvärden för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose jaktintresset eller allmänna intressen som räddningsinsatser och friluftsliv. Kommunen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

För att få enhetlighet mellan Predikstolens och Tansväggas naturreservat har kommunen utgått från Predikstolens föreskrifter och endast gjort mindre justeringar. Kommunen har bedömt att det är av särskilt värde att ordningsföreskrifterna för allmänheten är så lika som möjligt i de båda reservaten.

Jakt

Vissa lättnader har gjorts av föreskrifterna gällande jakt jämfört med det tidigare reservatsbeslutet för Tansvägga. Föreskrift A9 i det tidigare beslutet innebar förbud att jaga på annan tid än 1/10 - 1/3, jaga fågel samt bedriva jakt med fälla eller dylikt och A11 innebar förbud att anlägga jaktpass eller jaktorned samt hugga eller röja siktgator. Det som finns kvar i detta förslag till beslut är förbud att bedriva fångst med fälla (A7). Förbud att hugga och röja finns i föreskrift A2.

Motivet till restriktioner för jakten i det äldre beslutet var att ”jakt på fågel skulle strida mot EU:s fågeldirektiv och en tidigareläggning av jakten skulle i alltför stor utsträckning störa det rörliga friluftslivet.”

Kommunen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta bort angivna föreskrifter gällande inskränkningar i jakten då jakten i området bedöms vara av så ringa omfattning att den i stort inte påverkar t ex skogsfågelstammen. Jaktens ringa omfattning gör också att det inte bedöms störa det rörliga friluftslivet.

Föreskrifter för allmänheten

I det tidigare beslutet för reservatet fanns ett *förbud att tälta*. I detta nya beslut föreskrivs att det utan kommunens tillstånd är förbjudet att genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra återkommande organiserade arrangemang. Kommunen bedömer att det finns synnerliga skäl att minska restriktioner när det gäller tältning i mindre skala, då ett totalt förbud inte behövs för att nå syftet med reservatet.

I det tidigare beslutet för reservatet fanns ett *förbud att klättra* på bergbrant under annan tid än 1/7 – 28/2 och på annan plats än bifogad klätterförare. I detta nya beslut föreskrivs förbud att klättra i bergsbranter, med undantag för klättring längs befintliga klätterleder i enlighet med bilaga 3 och 4. Formuleringen i detta beslut följer i stort föreskrifterna för Predikstolens naturreservat.

Kommunen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta bort förbudet för klättring under en viss tid av året. Kommunen bedömer, i likhet med Länsstyrelsens när det gällde Predikstolens naturreservat, att ett permanent tillträdesförbud vid klippväggarna under häckningstid för rovfåglar inte är befogat då en sådan inskränkning i friluftslivet är för långtgående jämfört med den naturvårdsnytta det skulle innebära. Tillfälliga beträdnadsförbud bedöms uppnå syftet att skydda fågelhäckningar, eftersom det troligen är sällan det blir aktuellt med sådana beslut. När det gäller risk för skador på växter och lavar på klippväggarna bedömer kommunen att det räcker med föreskrifter som styr klättring till de områden där klättring pågått under lång tid och eventuella skador redan uppstått.

Cykling utanför markerad vandringsled samt eldning utanför iordningställda eldplatser (föreskrift C3 och 4) är förbjudet för att undvika skador på mark och vegetation.

Okopplad hund (C5) samt att klättra i boträd eller medvetet störa djur i fågelbo, lya eller gryt (C8) är förbjudet för att undvika att fåglar och vilda djur störs.

Kommunen bedömer att flygande med *drönare* vid klippan riskerar att störa häckande fåglar, och inför därmed ett förbud mot start och landning av drönare i området. Kommunen har inte lagstöd för att förbjuda själva flygningen.

Naturvårdsbränningar

Skogsmarken är delvis brandpräglad och bör ur naturvårdssynpunkt skötas med återkommande naturvårdsbränningar. När beslutet om reservatet fattas bedöms dock bränning inte som genomförbart. Föreskrifterna har utformats för att i framtiden kunna medge naturvårdsbränningar om tekniska, praktiska och ekonomiska förutsättningar finns. Föreskrifterna har också utformats för att medge mekaniska åtgärder i brandpräglad skog som ett sätt att efterlikna och gynna naturvärden kopplade till brand.

Remissynpunkter

Följande ändringar har gjorts utifrån Länsstyrelsens synpunkter:

- Föreskrift B3, komplettering: ”... katning och reducering av gran samt fällning av farliga träd som står invid byggnader”,
- Föreskrift B4, ny föreskrift: ”åtgärder i syfte att motverka skador som orsakas av invasiva arter eller för området främmande arter”,
- Föreskrift C6, komplettering: ”...samt borstning av befintliga klätterleder...”
- Föreskrift C7, ändring: ” ...i enlighet med bilaga 3 och 4...”
- Förtydligande av föreskrifter på sid 5; komplettering har skett med information om katning samt information om föreskrift C7 och bilaga 4,
- Planeringsbakgrund sid 7; komplettering med lodjur och regional strategi för formellt skydd.
- Komplettering med motiv till föreskrift C3, 4, 5 och 8 på sid 9.
- Bilaga 3 har förtydligats.
- Bilaga 4, Klätterföraren, har bytts från version 2019 till 2016 efter samråd med Klätterklubben. Klätterlederna är samma i de båda versionen, men det blir tydligare om bilaga 4 är samma som för Predikstolens naturreservat d v s version 2016. Det innebär att riktlinjerna på sid 1 i bilaga 4 i remissversionen försvinner. Aktuell förare, som ska stämma med reservatsföreskrifterna, tillhandahålls av Dalarnas Klätterklubb.

Följande föreslagna ändringar från Länsstyrelsen har inte införts:

- Att det bör framgå var i reservatet man får bränna. Kommunens anser att motivet till varför det inte avgränsats framgår av skötselplanen.
- Varför man inte har en föreskrift om tillträdesförbud istället för tillfälliga beträdnadsförbud. Kommunens anser att motivet till detta framgår på sid 9 och följer det som Länsstyrelsen beslutat för Predikstolens naturreservat.

Naturskyddsföreningen Gagnef anser att regler för jakten som gäller idag ska bestå. Ett jaktförbud till 1 oktober är motiverat med tanke på att området är välbesökt under september. Att tillåta fågeljakt i ett naturreservat på bland annat tjäder känns som ett brott mot syftet med reservatet. Fågeljaksförbudet bör bestå.

Kommunen bedömer att det i detta avseende inte finns skäl att ha föreskrifter som går längre än jaktlagstiftningen. Tjädern och andra skogsfåglar är inte utpekade i reservatets syfte och reservatet är för litet för att ett fågeljaksförbud skulle fylla någon funktion. Artdatabanken anger att tjäderbestånden är livskraftiga i Sverige och de hot som pekas ut är kopplade till modernt skogsbruk.

Naturskyddsföreningen anser att det ska vara förbjudet att flyga över reservatet med drönare. Anledningen att kommunen inte förbjuder detta är att Transportstyrelsen är den myndighet som har mandat att reglera luftrummet i Sverige.

Naturskyddsföreningen anser att en informationsskylt med karta bör sättas upp där strövstigen går in i reservatet från vandringsleden från södra Tansbodarna, samt mindre kartor med avståndsangivelser vid alla stigförgreningar på strövstigen i reservatet.

Kommunen har ändrat i skötselplan och karta gällande informationsskylten, dock inte gällande avståndsangivelser. Vissa avståndsangivelser finns redan och kan kompletteras om man vill det, utan att det står i skötselplanen.

Sammanfattande bedömning

Kommunen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Kommunen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

För samtliga angivna fall där kommunen anger synnerliga skäl för att ta bort eller lätta på föreskrifter hänvisar kommunen till Miljöbalken 7 kap 25 § att en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte får gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Av ovan redovisade skäl anser kommunen att Tansvägga ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken. Kommunen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog ska lämnas orörda. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Tansvägga är även ett Natura 2000-område. I Natura 2000-områden krävs det tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för åtgärder som kan påverka miljön på ett betydande sätt. Det gäller även för åtgärder som utförs utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön inom Natura 2000-området.

Ersättningstalan

Inför utökningen av naturreservatet har en överenskommelse om intrångsersättning tecknats med den berörda fastighetsägaren, som avstår att väcka talan om ersättning när reservatet bildas.

Reglerna för ersättning till sakägare återfinns i 31 kap. 4, 5, och 13 §§ miljöbalken. Av 31 kap. 13 § framgår att sakägare under de förutsättningar som där anges måste väcka talan hos miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft för att inte förlora sin rätt till ersättning.

Kungörelse

Kungörelse sker på kommunens officiella anslagstavla, när protokollet är justerat. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto eller mottagningsbevis.

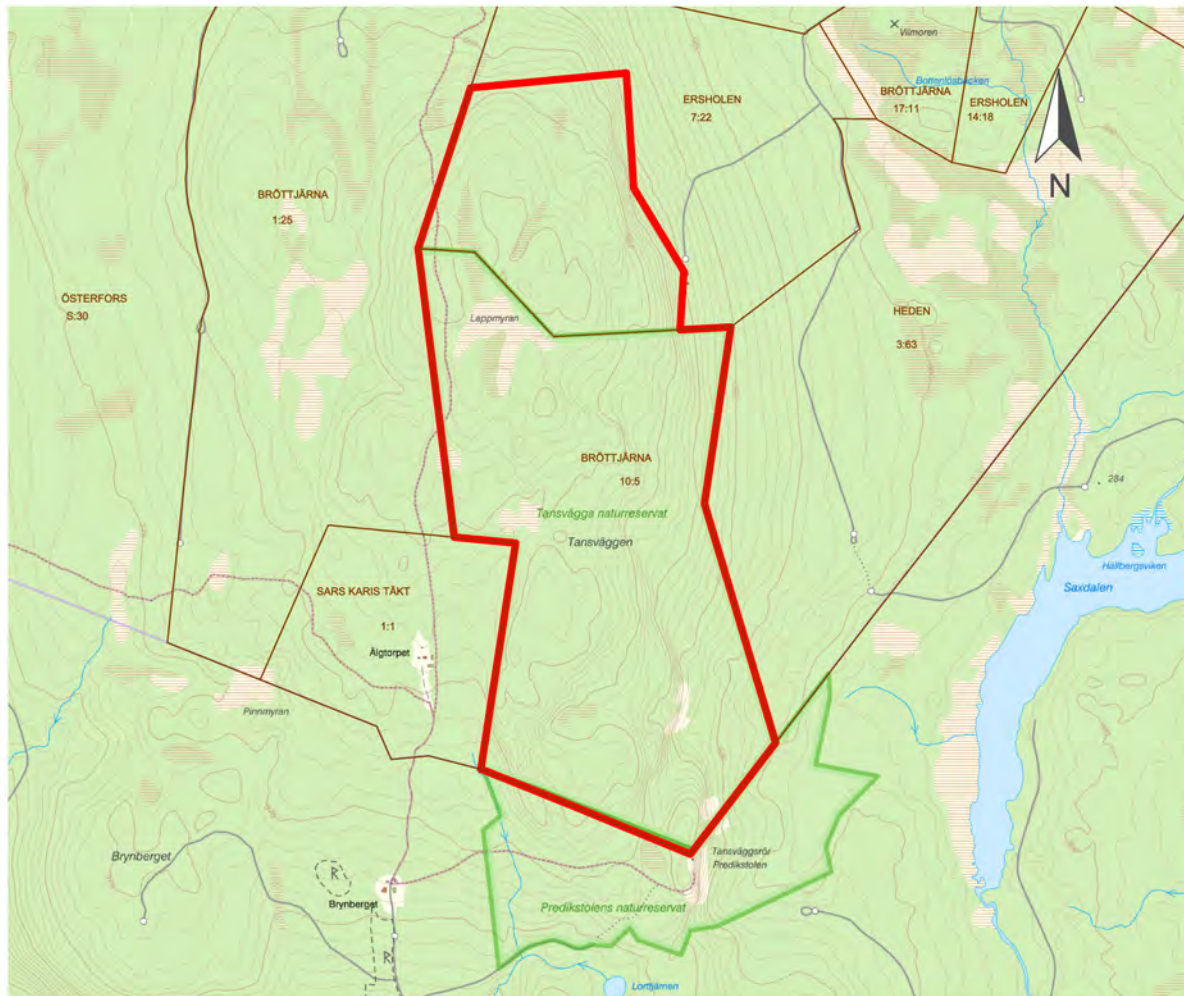
Överklagan

Beslutet kan överklagas till Länsstyrelsen, se bilaga 5.

Bilagor

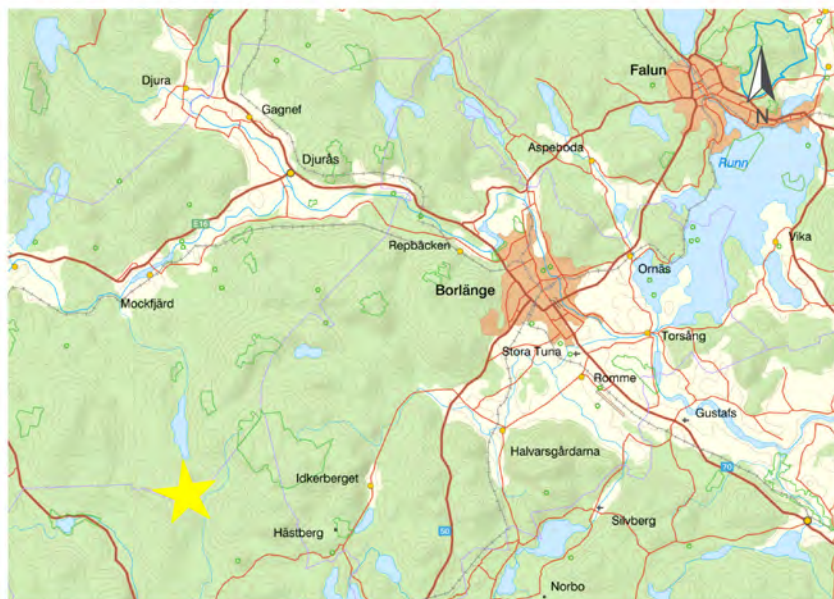
Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Skötselplan
Bilaga 3	Klättringsregler
Bilaga 4	Klätterförare
Bilaga 5	Överklagningsinformation

Beslutskarta naturreservatet Tansvägga

Skala 1:20000

Översiktskarta

Teckenförklaring

- Reservatsgräns
- ★ Tansvägga naturreservat

Skötselplan för naturreservatet Tansvägga

Beskrivande del

Administrativa data

Namn	Tansvägga
Kommun	Gagnef
NVR id	2002079
Natura 2000-beteckning	SE0620231
Rättigheter	Mockfjärds Viltvårdsområdesförening
Bebyggelser och anläggningar	Markerad led och strövstig
Förvaltare	Gagnefs kommun

Markslag i hektar*

Markslag	Areal (ha)
Tallskog	35,5
Granskog	32,6
Barrblandskog	44,8
Lövblandad barrskog	3,5
Triviallövskog	1,5
Temporärt ej skog	0,8
Öppen våtmark	3,1
Övrig öppen mark	3,6
Totalt	125,2

* Uppdelning enl. Nationella marktäckedata (NMD), Naturvårdsverket.

Läge i landskapet

Naturreseptatet ligger på berget Tansväggen i Gagnefs kommun. I söder gränsar området till det statliga naturreseptatet Predikstolen, beläget i Ludvika kommun. Flera vandringsleder går i och igenom de båda reseptaten. Predikstolens högsta punkt är en gammal och välkänd utsiktsplats men det finns även flera mindre kända branter med hänförande utsikter i området kring Tansväggen.

Geovetenskap

Berggrunden består av porfyrisk granit. Jordarten är huvudsakligen morän. Berghällar förekommer, särskilt vid bergbranten. Nedanför bergbranten ligger rasmassor. Det finns också myrmark med torv i området. Den naturgeografiska regionen är vågig bergkullterräng.

Biologi

Hällmarkstallskog utgör den vanligaste naturtypen på berget. Skogarna är huvudsakligen i 100 - 200 års ålder med inslag av äldre träd upp till 300 års ålder, naturvärden knutna till gammal skog är därför högt.

Skogen uppe på höjdplatån präglas av de magra förhållandena och det kärva höjdläget. Tallskogen på hällmarkerna är trots sin höga ålder ofta lågvuxen och gles. Detta skapar bra förutsättningar för de arter som trivs i solöppna och varma skogsmiljöer, till exempel de många arter av skalbaggar och andra insekter som är beroende av solexponerad död ved. Även tjädern trivs i dessa miljöer och förekommer allmänt i området.

De många branterna i området erbjuder förutom sin utsikt också unika naturmiljöer. Framför allt rovfåglar gillar att häcka i de mest otillgängliga branterna där de garanterat får vara i fred från störningar. Det är också här man hittar de allra äldsta träden i området. De ostvända branterna där solen knappt når ner är särskilt intressanta för arter som trivs bäst i skugga och hög luftfuktighet.

Magra myrar av norrlandstyp förekommer här och där som små skogbevuxna fläckar och stråk. Lappmyren i den nordvästra kanten är den största och utgörs av öppen myr i dess centrala partier.

Mera högvuxen gran- och barrblandskog hittas framför allt i sluttningar och raviner där markförhållandena är rikare. Här är luftfuktigheten högre och miljön stabilare än på toppen vilket gynnar många arter som inte trivs i allt för oskyddade lägen. Hänglavar som till exempel garnlav och violettgrå tagellav draperar ofta träden i dessa skogar.

Värdefulla arter

Vid inventering och fältbesök i området har flera värdefulla arter noterats. I listan nedan presenteras olika naturvårdsarter. Hotkategorierna i rödlistan anges enligt akut hotad (CR), starkt hotad (EN), sårbar (VU), nära hotad (NT) och kunskapsbrist (DD).

Svampar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori
<i>Antrodia pulvinascens</i>	veckticka	NT
<i>Butyrea luteoalba</i>	gulporing	

Cystostereum myrrayi	doftskinn	NT
Fuscopora viticola	vedticka	
Phellinideum ferrugineofuscum	ullticka	NT
Phellinus lundellii	björkeldticka	
Pseudomerulius aureus	gullgröppa	
Sarcodon squamosus	motaggsvamp	NT

Lavar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori
Alectoria sarmentosa	garnlav	NT
Bryoria furcellata	nästlav	
Bryoria nadvornikiana	violettblå tagellav	NT
Carbonicola anthracophila	kolflarnlav	NT
Collema nigrescens	läderlappslav	VU
Collema subnigrescens	aspgelélav	VU
Hertelidea botryosa	vedskivlav	NT
Hypogymnia vittata	skuggblåslav	
Lobaria pulmonaria	lunglav	NT
Nephroma laevigatum	västlig njurlav	VU

Växter

Latinskt namn	Namn	Hotkategori
Crossocalyx hellerianus	vedtrappmossa	NT
Goodyera repens	knärot	VU

Insekter

Latinskt namn	Namn	Hotkategori
Callidium coriaceum	bronsjon	
Scardia boletella	jättesvampmal	
Semanotus undatus	vågbandad barkbock	

Kulturhistoria

Området är omgivet av gamla fåbodrar vilket kan ses i spåren från äldre tiders skogsbete och småskalig skogshuggning, många gamla träd bär på spår från att ha varit betade i sin ungdom. En kolmila med spisiröse finns i slutningen öster om toppen. Blekade gamla tallar som markerade stigar och fastighetsgränser kan fortfarande ses på sina håll. Även om det bevisligen brunnit vildbränder i området (senast 2018) så är det också troligt att fåbodfolket ibland har eldat av vissa partier av skogen för att tillfälligt skapa bättre bete för sina getter och kor.

Två fornlämningar är noterade vid gränsen mellan Gagnef, Tuna och Grangärde socknar. De anges som tansväggsrör (ett flyttblock) samt predikstolen. Två viktiga platser för folk under lång tid.

Friluftsliv och jakt

Predikstolen är ett populärt besöksmål och slobod och eldplats ligger inom Predikstolens naturreservat som förvaltas av Länsstyrelsen. Från Predikstolen går en markerad strövstig in i Tansväggas naturreservat. En vandringsled från Södra Tansbodarna går längs reservatet västra sida och ansluter till strövstigen genom naturreservatet.

Bergbranten vid Predikstolen är en populär plats för klättrare inom hela regionen, och flera klätterleder finns i bergsväggarna. De flesta lederna ligger i Predikstolens naturreservat men Tansväggas naturreservat berörs i södra delen.

Reservatet belastas av jakträttigheter som hör till Mockfjärds Viltvårdsområdesförening.

Infrastruktur

Entrén till området är den samma som för Predikstolens naturreservat, d v s från söder. Vintertid är framkomligheten på grusvägarna begränsad och bärigheten på vägen påverkas av tjällossning. Det går också att nå reservatet från den vandringsled som kommer från Södra Tansbodarna.

Källförteckning

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0620231 Tansvägga, Dnr 511-11648-2016. 2016. Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Inventering av naturvärden norr om Tansvägga naturreservat, besök vid brandfält samt beskrivning av naturvärden. Ville Pokela 2020.

Vedsvamp- och lavinventering av elva tänkta reservat i Gagnefs kommun, Karl ”Charlie” Ekenberg 1994.

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Området ingår i det europeiska nätverket Natura 2000, där ett antal naturtyper och arter pekats ut. Syftet med naturreservatet är även att bidra till att dessa ska bibehålla/ha förutsättningen att nå gynnsam bevarandestatus.

Syftet ska tillgodoses genom att

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt,
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall alternativt att mekaniska åtgärder genomförs, för att skapa viktiga substrat i de fall naturvårdsbränning inte kan genomföras av tekniska skäl eller inom rimlig tid,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Skötselområde 1 utgör slänter och låglänta områden som inte är brandpräglade. Skötselområde 2 utgör höglänt skog som är brandpräglad. Gränsen mellan dessa är otydlig och är inte utritad på karta. Om/när det blir aktuellt att utföra naturvårdsbränning eller alternativa metoder får detaljplanering ske. I båda områdena finns områden som är påverkade av skogsbruk.

Skötselområde 1: Äldre skog med fri utveckling

Beskrivning

I området finns äldre skog med fri utveckling.

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog med tall, gran och lövinslag. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning och/eller insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

Skötselåtgärder

Inga, området lämnas till fri utveckling.

Skötselområde 2: Brandpräglad barrskog

Beskrivning

I området finns brandpräglad tallskog. Sommaren 2018 brann ett område på 2 ha. Sommaren var mycket torr och antändningen skedde genom ett blixtnedslag.

Bevarandemål

Områdets struktur och sammansättning är tydligt påverkat av brand och branden har en roll i områdets utveckling. Områdets gammeltallar gynnas vid brand och får möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. I perioder efter brand/bränning är området öppet och präglat av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. I senare stadier är området mer slutet.

Skötselåtgärder

Om det är möjligt utifrån tekniska, ekonomiska och säkerhetsmässiga aspekter så ska naturvårdsbränning utföras med en bränningsinriktning som strävar efter att åstadkomma en förnygring av tallbeståndet, skapa brandljud i klenare tallar samt i stort sett låta de gamla tallarna överleva branden. Återkommande bränning med intervall som är naturliga för trakten.

I mindre omfattning, t ex när naturvårdsbränning inte kan genomföras inom rimlig tid, kan åtgärder komma att vidtas för att erhålla eller bevara strukturer som brand annars skapar, exempelvis talldominans, skadade och långsamt döende träd, död ved, luckighet och solbelysta gamla träd. Detta kan ske t ex genom att granar dödas stående eller fälls och att enstaka tallar skadas genom barkfläkning eller ringbarkning, alternativt fälls. Sådana åtgärder görs så att ett en naturskogsartad struktur utvecklas och bibehålls. Fällda träd lämnas på plats.

I området där naturvårdsbränningar kan komma att utföras berör eventuellt kulturlämningar. Det är viktigt att bränning utförs så försiktigt att stenar inte spräcks, att arkeologiska föremål inte tar skada genom fallande träd eller att humuslager inte helt bränns bort, med åtföljande risk för skador på lämningar.

Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Vid p-platsen söder om Predikstolens naturreservat finns en skyltställning med informationsskyltar för Tansväggas och Predikstolens naturreservat. En strövstig går genom naturreservatet och är märkt med gula prickar på träden. En vandringsled, som sköts av Friluftsförbundet, tangerar reservatets västra sida.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där ska finnas vid p-platsen söder om Predikstolens naturreservat, där strövstigen går in i reservatet från vandringsleden från Södra Tansbodarna och på länsstyrelsens hemsida.

En strövstig ska finnas i reservatet.

Informationsskyltar bör sättas upp längs strövstigen och informera om t ex det område som brann 2018.

Skötselåtgärder

Framtagande och uppsättning av nya informationsskyltar vid entrén, vid strövstigen samt skylt vid brandområdet. Information via länsstyrelsens hemsida.

Tillsyn av strövstig då nedfallna träd över stigen kapas och läggs åt sidan. Intervall cirka 1 gång per år. Tillsyn av skyltar i samband med tillsyn av strövstigen.

Träd som utgör fara för hus får fällas. Detta avser byggnader som ligger strax utanför reservatsgränsen. Om möjligt lämnas träden som liggande död ved inom reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att dokumentera utförda åtgärder.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås och om ytterligare åtgärder krävs.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

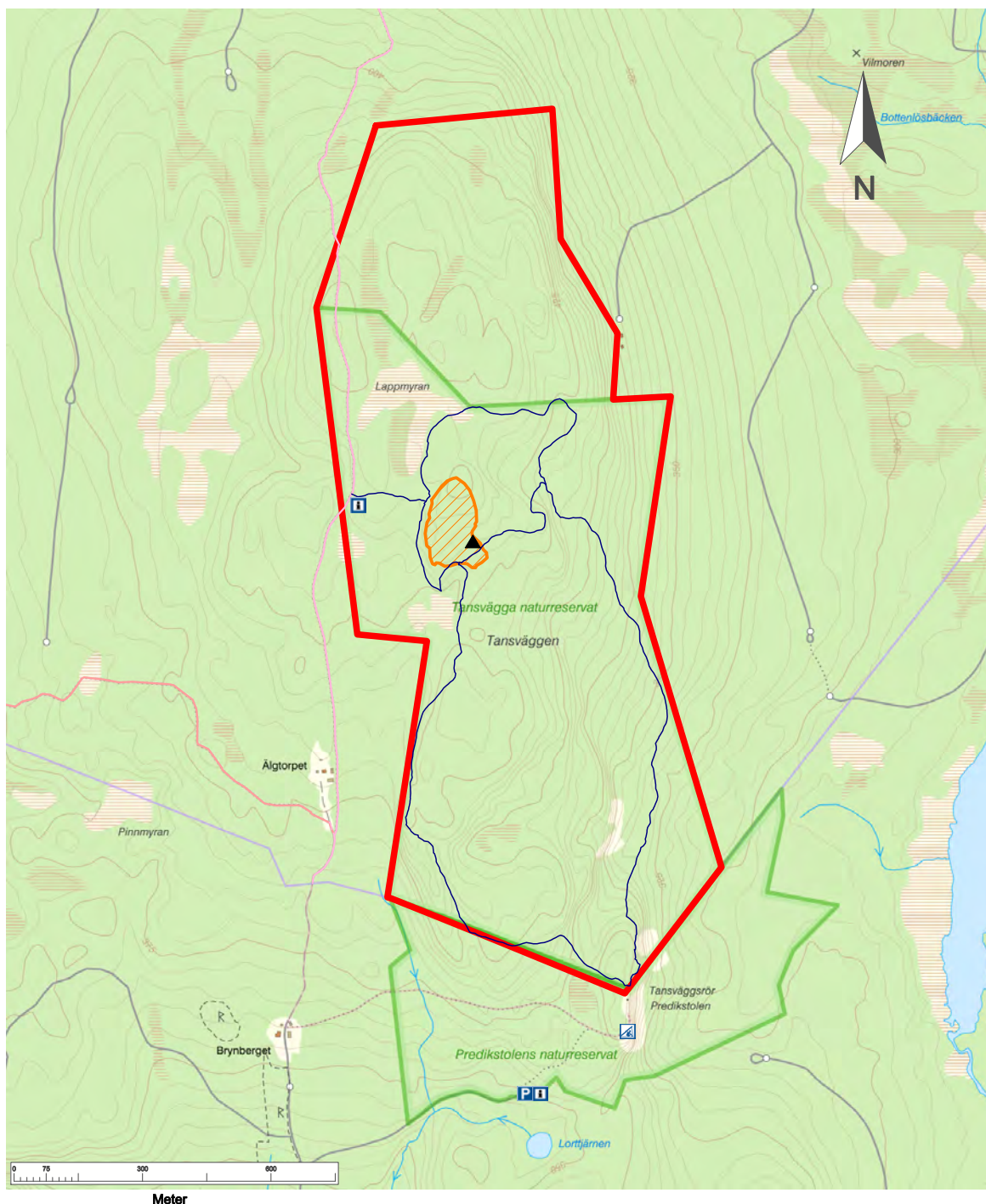
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Uppsättning av informationsskyltar vid entrén och strövstig	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Information på webbplats		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Strövstig	Se karta	Underhåll
2	Uppsättning av informationsskylt vid brandområdet		Engångsåtgärd, uppdateras vid behov
3	Naturvårdsbränning		Återkommande om teknik tillåter
3	Alternativ till naturvårdsbränning		Vid behov

Bilagor

Bilaga 1 Skötselkarta

Skötselkarta naturreservatet Tansvägga

Skala 1:15000

Teckenförklaring

- Reservatsgräns
- Brandfält
- ▲ Blixtnedslag
- Strövstig
- Vandringsled
- P Parkering
- i Information
- V Vindskydd

Regler för klättring i Tansväggas naturreservat

All klättring sker på egen risk. Klätterutövare bör ha god färdighet och erfarenhet av klättring på lite större klippväggar och vara väl förtrogen med användandet av naturliga säkringar, så kallad traditionell klättring.

Klättring är tillåten inom Tansväggas naturreservat enligt beslut om naturreservat och klätterförare. Aktuell förare tillhandahålls av Dalarnas Klätterklubb.

För klättring i Predikstolens naturreservat gäller Länsstyrelsens beslut om naturreservatet Predikstolen.

Ingen firning från träd med repet direkt runt trädet är tillåten. Använd fasta firningsplatser där det är möjligt.

Nyetablering av leder är inte tillåtet. Förare som visar tillåtna leder framgår av bilaga 4.

Utbyte av föråldrade fasta förankringar samt uppsättning av ankare får ske när säkerheten så påkallar, vilket Dalarnas Klätterklubb står för.

Fåglar

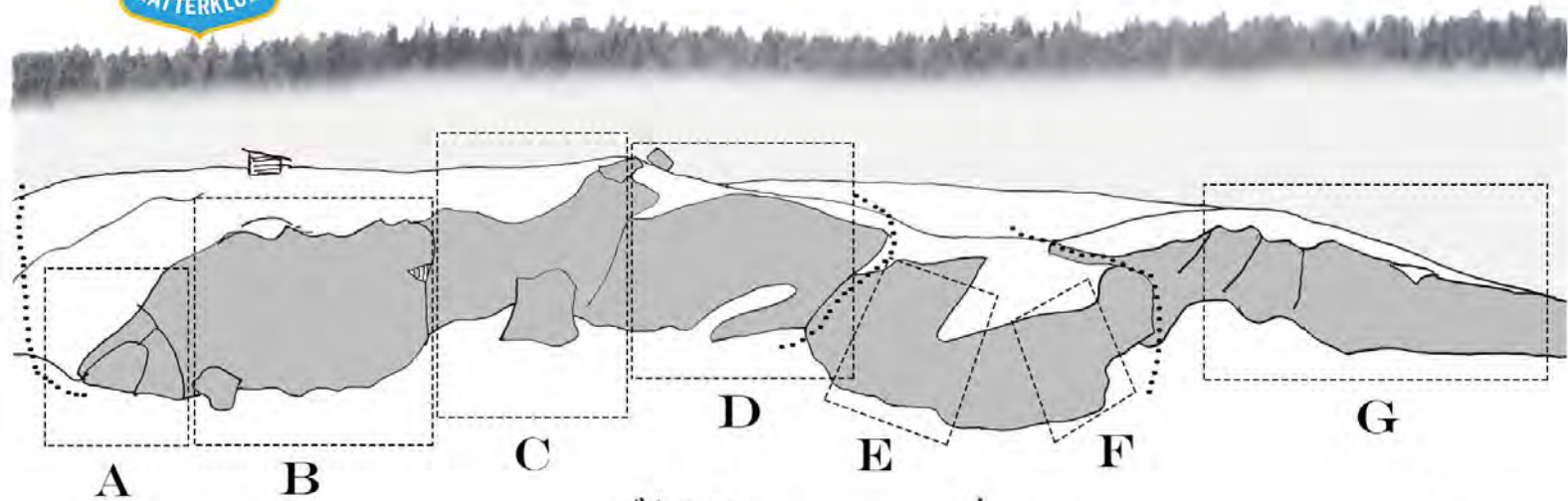
Rovfåglar har häckat i närheten av Predikstolen och Tansvägga. Vid klättring eller borring ska man vara uppmärksam på varnande fåglar. Om de visar tecken på att bli störda ska en annan del av klippan väljas och borring undvikas.

I vissa fall kan delar av klippan behöva stängas under häckningsperioden då häckningen kan störas av klättrare och andra besökare. Omfattning på område som i så fall ska avgränsas för specifik art styrs och beslutas av Kommunen eller Länsstyrelsen i Dalarnas län i samråd med Dalarnas Klätterklubb.

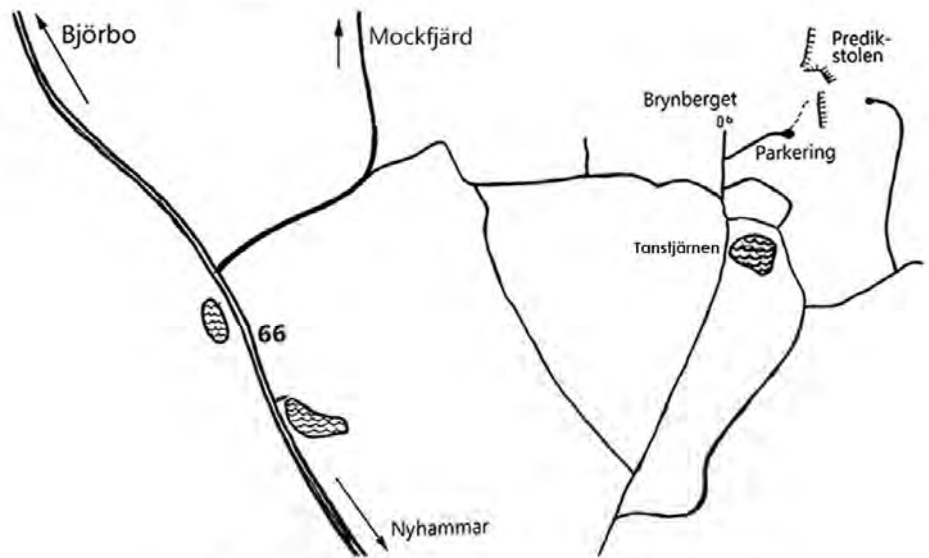
Avstängningen aviseras på Kommunens, Länsstyrelsen i Dalarnas läns och Dalarnas Klätterklubbs respektive hemsidor samt anslås på informationstavlan vid parkeringen.

Växter

I området finns rödlistad och skyddsvärd växtlighet. Slitage av känslig vegetation ovan och nedan bergsavsats ska undvikas. Endast borstning av redan befintliga klätterleder är tillåten.

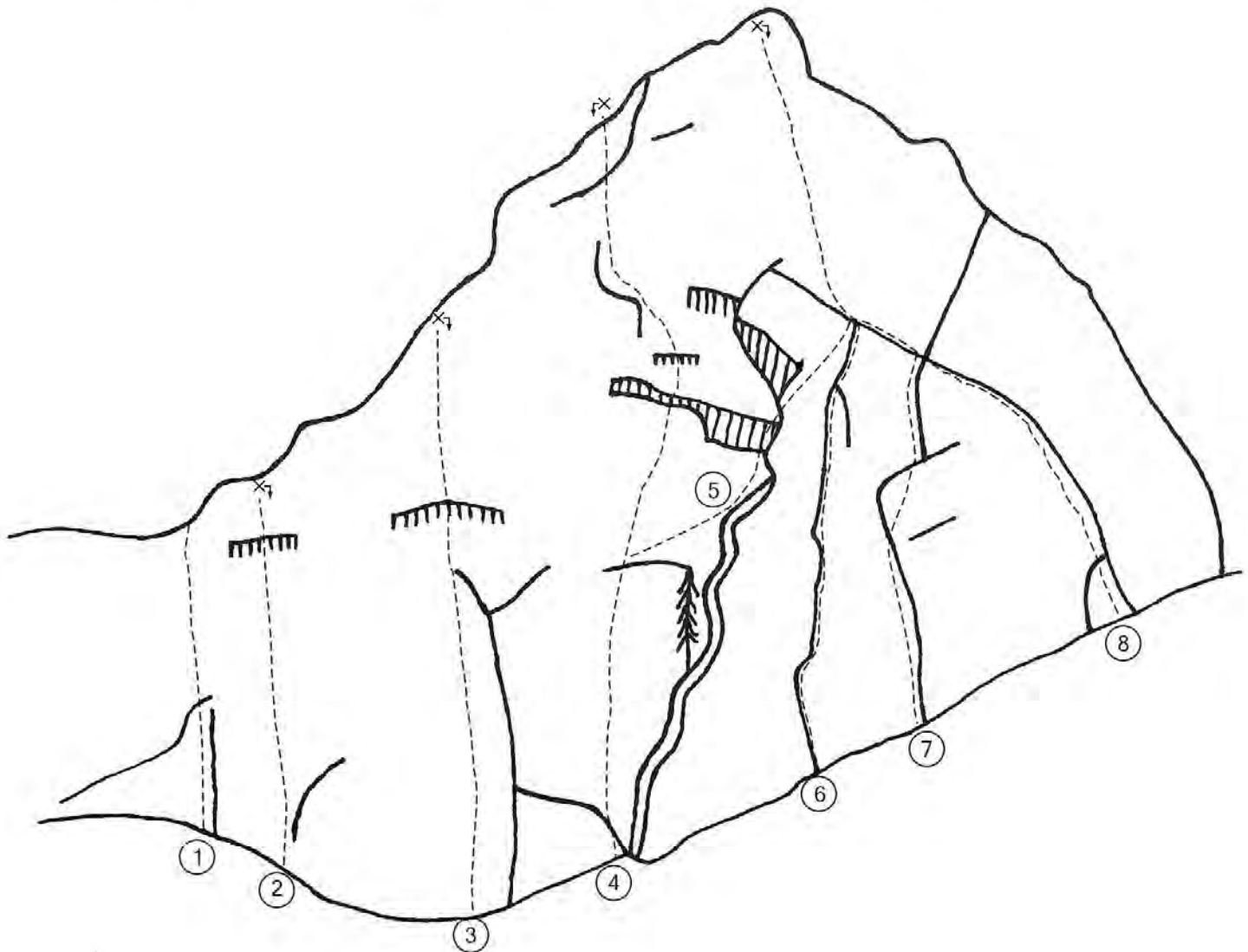

- A: CAD-väggen, Nedre Sexaväggen
- B: Övre Sexaväggen, Sportväggen
- C: Framtidsväggen, Rockväggen
- D: Portelloväggen
- E: Grynlavsväggen
- F: Kalle Anka väggen
- G: Norra väggen

Parkering N60 21 34.6 E15 00 25.6 - N60.35961 E15.00711

Vägg 'A' (CAD-väggen, Nedre sexaväggen)

1 Namn okänt.

Börjar i den tydliga sprickan

2 **Arga Kocken**, 6-, Bultad. Markus Andersson, Håkan Edlund

Ok led, bra uppvärmningsled för dom längre och bättre lederna på väggen.

3 **Plant Design** 6+, Bultad. Arne Johnsen -98

Inte lika pryddig linjeföring som Solid Edge men ihållande och fin klättring i alla fall.

4 **Solid Edge**, 6-, Bultad. Arne Johnsen -98

En av de finaste lederna i Pridikstolen. Ihållande brant klättring på fina grepp.

5 ??, Bultad. Erik Hansson

6 **Luftslottet**, 6-, Bultad. Erik Hansson, Göran Nordgren -95

Den fina sprickan som börjar precis där marken börjar plana ut, ihållande och välsäkrat även om det kan vara svårt att få till säkringarna. Där sprickan tar slut, vidare förbi de två borbultarna. En fin Tur!

7 **Ompa på Trälhavet**, 6-, Bultad. Göran Nordgren, Erik Hansson

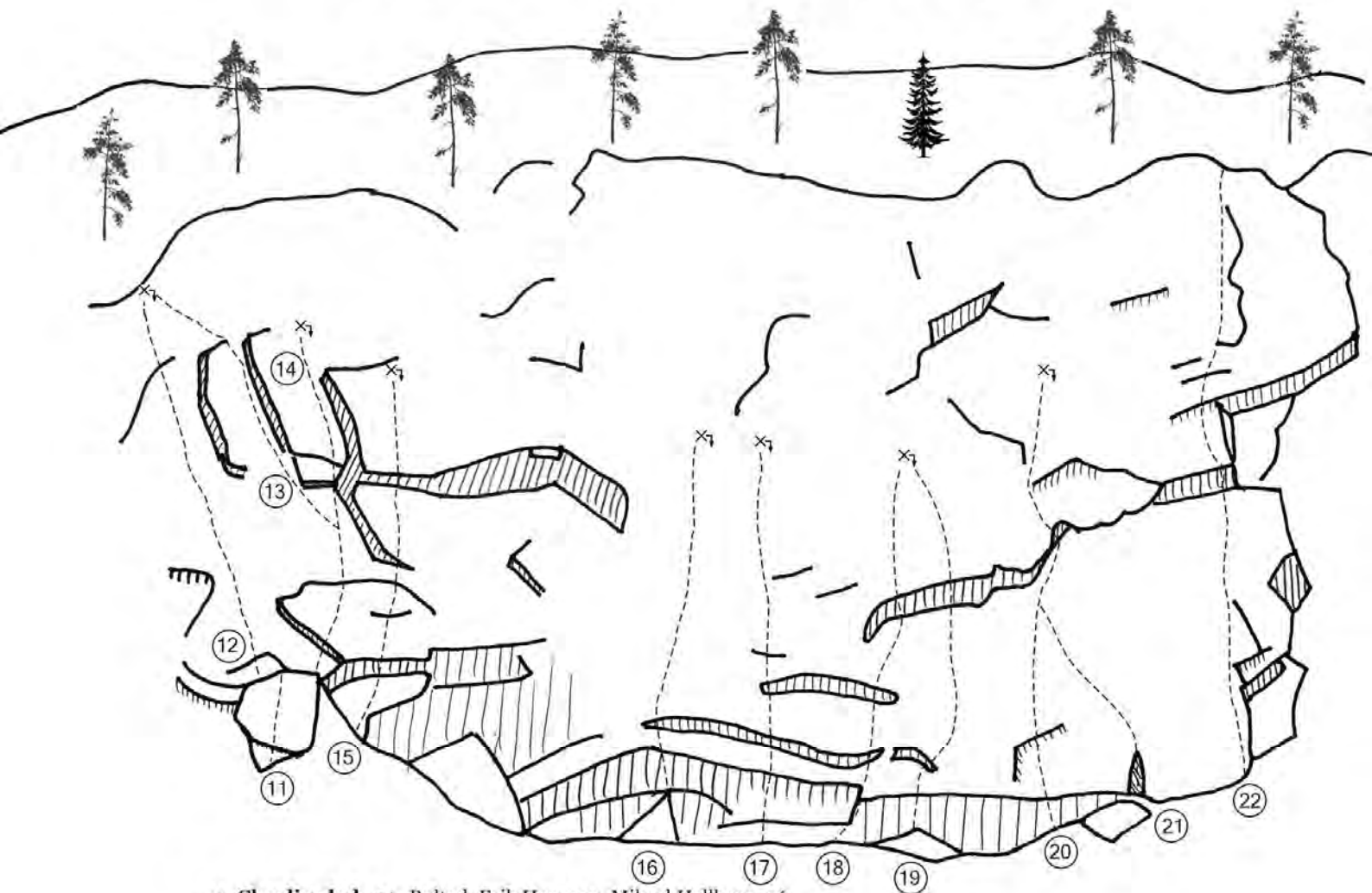
Tunt insteg förbi två borbultar, följ sedan sprickan så långt som möjligt innan du traverserar vänster bort till nedre borbulten på föregående led. Klart värd att göra.

8 **Skygglappen**, 5+, Bultad. Gunnar Regnström -95

Sprickan längre till höger, som följs till den sammanfaller med föregående led.

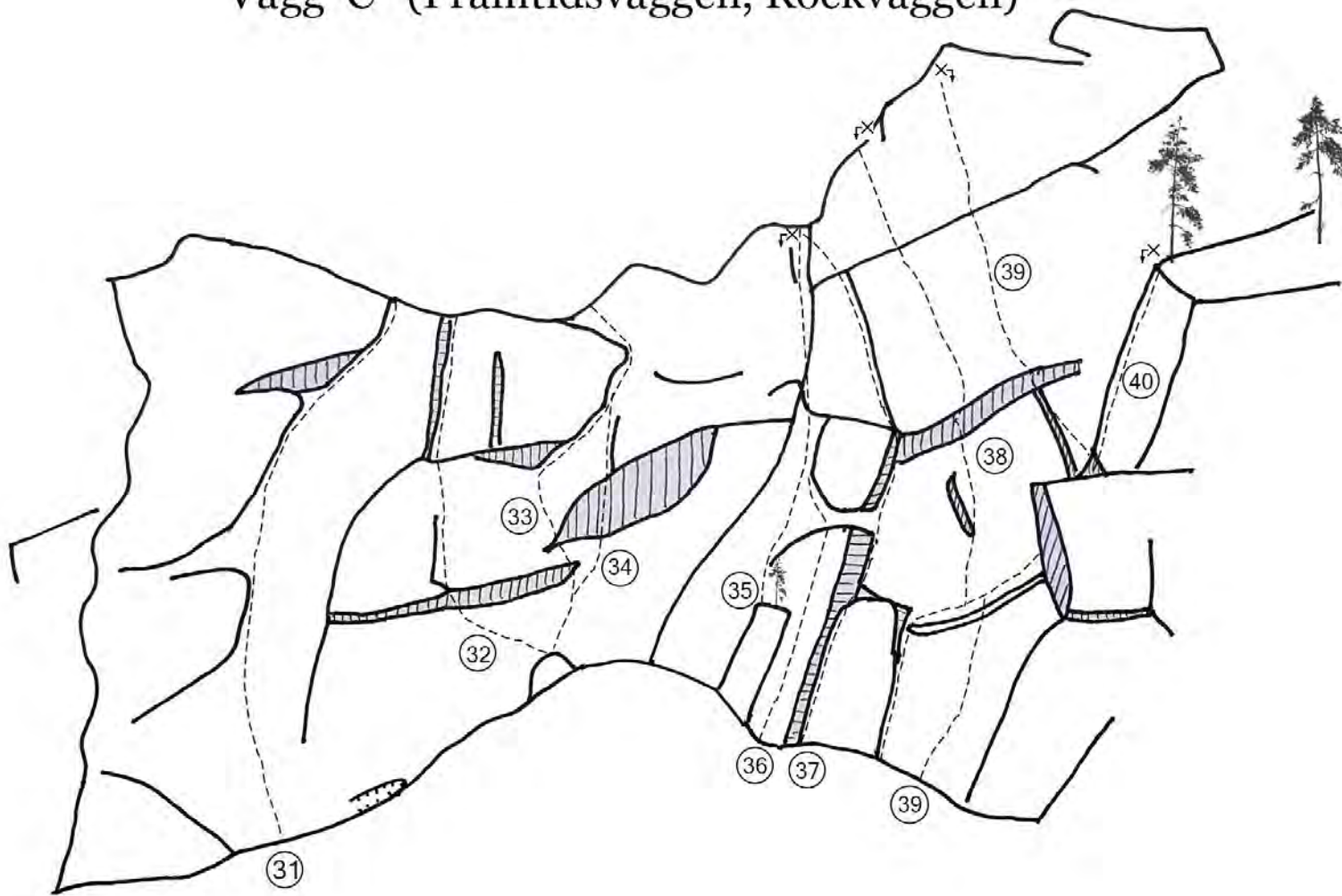
Ganska svårsäkrad.

Vägg 'B' (Övre sexaväggen, Sportväggen)

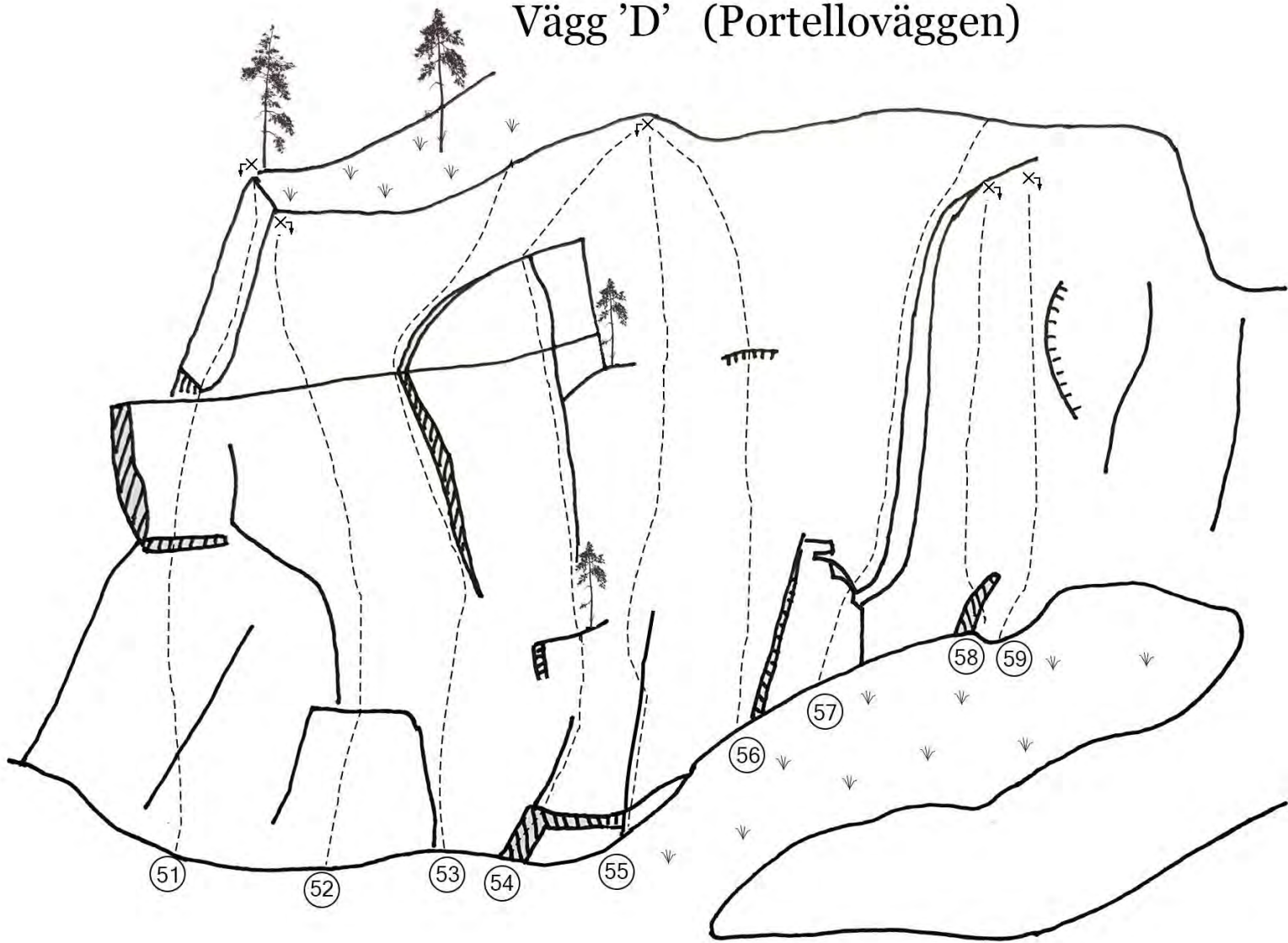
- 11 Charlies led, 4+**, Bultad. Erik Hansson, Mikael Hellberg -96
Kort led som leder upp till hyllan nedanför Övre Sexaväggen.
- 12 Sir Väs, 6-**, Bultad. Erik Hansson, Lars Frisk, Stefan Hermansson -87
Ännu en fin tur i undre sexaregistreret! Ta med någon TCU eller kil.
- 13 Rättrogna lutheraner, 6**, Erik Hansson, Göran Nordgren -95
Håller sig hela tiden omkring den tydliga flaklinjen. Insteg ungefär 5 meter h. om Sir Väs. En något konstlad led men hyfsad klättring. Egentligen rätt onödig...
- 14 Uttorkad och vidbränd, 6-**, Bultad. Göran Nordgren, Erik Hansson -95
Börja som föregående, men dra istället lite åt höger vid första borbolten och fortsatt upp i det stora diedret. Friends är bra att ha! En klassisk linje.
- 15 Distorsion, 6-**, Bultad. Arne Johnsen
Startar med hangeltravers på ett klämblock. Blocket rör sig neråt med åren och kommer nog att lossna så småningom. Om det sker i morgon eller om 1000 år är inte lätt att säga...
Fin takpassage längre upp.
- 16 Nya tag, 7+/Ao**, Bultad. Mikael Hellberg, Erik Hansson -96, Mikael Hellberg, 8-
Mycket brant led som börjar på det ruskiga jätteblocket som håller på att välta ut från väggen (andremannen bör stå till höger om detsamma). Går i princip rakt upp med någon teknisk punkt i början.
- 17 Ödmjukhet är min styrka, 8+**, Bultad. (Erik Hansson -95) Johan Luhr -17
- 18 El No Hay, 7**, Bultad. Erik Hansson -95
Bergets finaste? Börjar ett par meter till vänster om det stora blocket som ligger på marken precis intill väggen. I stort sett rakt up, följ bara bultarna. Oerhört varierande led med hyfsad pumpfaktor.
- 19 Tripp to Goa, 7-**, Bultad. Mikael Hellberg, Erik Hansson -96
Börjar på toppen av blocket som ligger intill väggen. Drar iväg snett åt höger, sedan rakt upp innan man sneddar tillbaka åt vänster ovanför överhängnet.
- 20 Fjöntarna på fortet, 8-**, Bultad. Erik Hansson -95
Predikstolens svåraste led hösten 1995. Nedre hälften är ihållande hård med några rätt så påkostade rörelser, sedan fortsatt brant med flera delikata positioner.
- 21 Eternal universal journey, 8-**, Bultad. Erik Hansson, Mikael Hellberg -96
Ett par meter till höger om Fpf. Följ bultlinjen upp och iväg åt vänster.
- 22 Klockstapeln, 6-**, Arne Johnsen, Tommy Sandberg
En storslagen linje och ganska storslaget seriös. Tre stjärnor och tre dödsallar! Börja vid det hängande blocket, fortsatt över de ihåliga skivorna upp till ett fastare område där man kan samla sig. Vidare förbi två gamla bultar upp till taket som passeras längst till vänster. Fortsätt upp som om inget har hänt! En mycket bra tur för den som vågar...

Vägg 'C' (Framtidsväggen, Rockväggen)

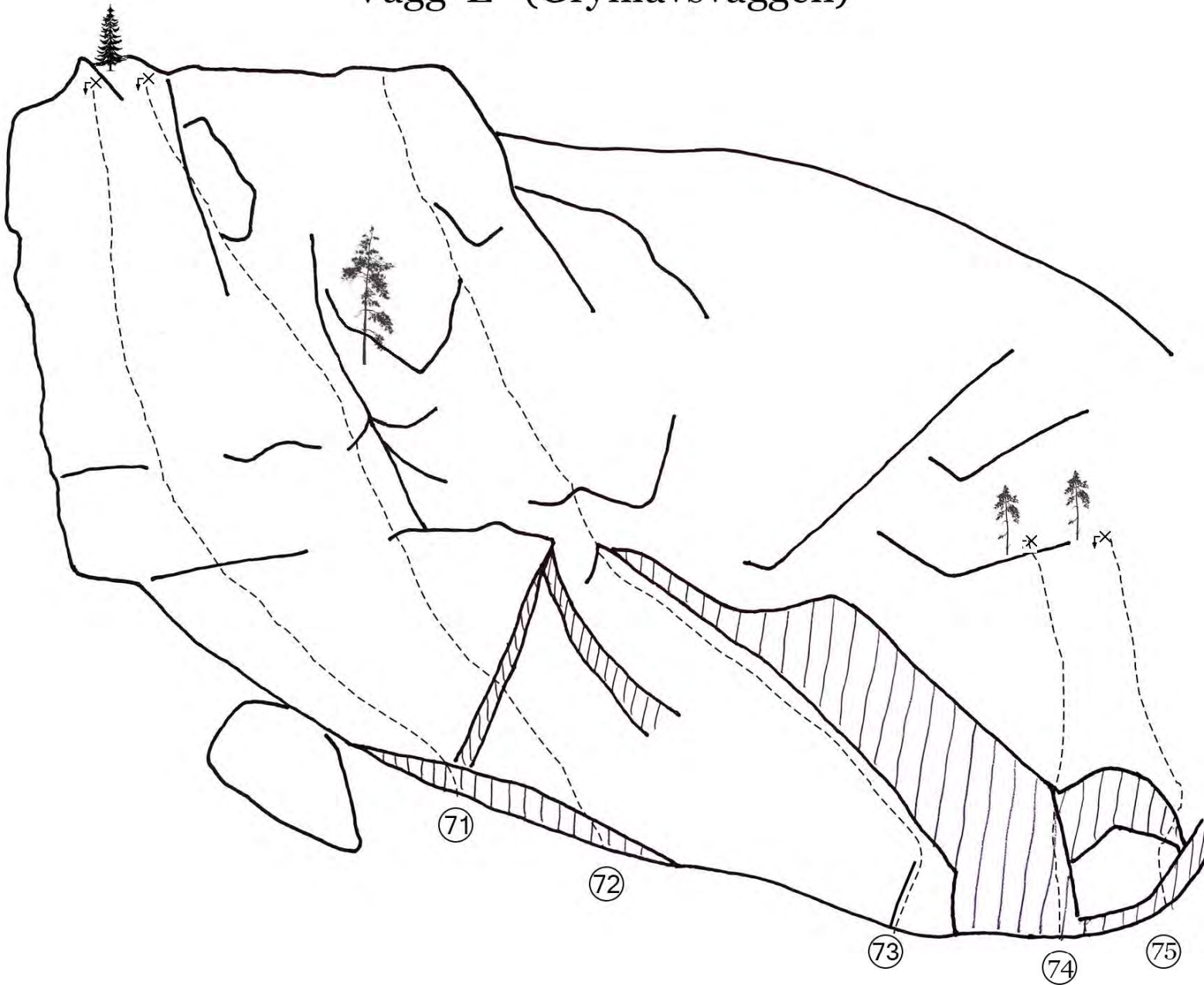
- 31 En höstsak, 5+**, Arne Johnsen, Tommy Sandberg
Sällan klättrad led som följer det oftast fuktiga hörnet, förbi gamla bultar, till en linje som leder rakt upp för den branta toppväggen.
- 32 Flockbollar i omloppsbanda runt Venus, 7**, Bultad. Erik Hansson, Mattias Flodin -96
Tungt rak upp
- 33 Laserdiscbollar är flockbollar, 6+**, Bultad. Erik Hansson, Arne Johnsen -96
Börjar med Motörhead men sticker lite åt vänster efter första bult. Snett tillbaka åt höger ovanför taket och sedan Motörheads utsteg.
- 34 Motörhead, 7-**, Bultad. Göran Nordgren, Erik Hansson -96
Andrabestigningen lär ha skett ett år tidigare av Hampus Eriksson.
Insteg vid blocket på marken, sedan dragning upp åt höger innan man går rätt upp genom taket. En något ojämn led men positionen i kruxet är fantastisk!
- 35 Det är här det är rock!, 5-**, Göran Nordgren, K Granlund -92
Börja på det stora blocket som sticker ut från väggen. Slemma up i från vänster.
Klättra i stort sett rakt upp från blocket längs olika sorters formationer. Ganska välsäkrad även om vissa säkringar kan vara svåra att få till. En museal bult strax före toppen.
- 36 Direktinsteg Rockleden 6**, Bultad. G. Nordgren -93 obultad, senare bultad av Tomas Eriksson
- 37 Flygarbäbyn, A2**, Erik Hansson, Marianne Svensson Jan -93
En led med storslaget men tämligen seriöst krux. Slemma upp i det mossiga hörnet om du vill klättra leden korrekt, följ annars led 35 till den grova tvärsprickan som leder ut till vinkeln mellan taket och areten. Rakt upp för den vackra men svårsäkrade sprickan...
- 38 ??, 7** Bultad. Joel Nyberg
- 39 Turist direktisman, 6**, Bultad. Markus Andersson, Kasper Kotake.
Klättrades först ground upp utan bult i ungefärlig dragning Men fick sedan några bultar då leden var något seriös och linjen inte lika bra.
- 40 Femminushörnet, 5-**, Göran Nordgren -93 (Klättrades i slutet på 60-talet av Tommy Sandberg och Lasse Ström)
Leden har tidigare haft oförtjänt dåligt rykte och är numera en av bergets mest klättrade. Mycket välsäkrad om man har små friends till utsteget.

Vägg 'D' (Portelloväggen)

- 51 Femminusareten, 6+**, Bultad. Markus och Sussi Andersson.
Fin led med lite av varje. Kan vara lättare om man är av medellängd eller längre.
- 52 Vira Blåtira, 7-**, Bultad. Markus Andersson, Tomas Eriksson
Cruxet är på svaplattan efter hyllan.
- 53 Varför inte, 6-**, Kasper Kotake
- 54 LEGO, 6-**, Hans och Nils Lundenmark -96
Börjar i tydliga nischen några meter till v. om Portello. Först snett åt höger, sedan rakt upp tills man traverserar bort till firningsankare ovanför Portello.
- 55 Portello, 5**, Bultad. Hans och Nils Lundenmark -96
Börjar i tydliga sprickan tills den tar slut och fortsatt sedan rakt upp förbi borrhultarna. Skojig!
- 56 Sockeplast, 6+**, Bultad. Hans och Nils Lundenmark -96
Ihållande brant inledningsvis sedan något lite lättare. Jämn led med mycket klättring.
- 57 Vinterled, 4**, Kasper Kotake
- 58 Tappade tag, 6+**, Bultad. Markus Andersson, Kasper Kotake
Har blivit svårare efter förstabestigningen men har repeterats i ungefär grad 7- 7
- 59 Sprängda tag, 6-**, Bultad. Markus Andersson
Konstig klippa med lite underlig klättring.

Vägg 'E' (Grynlavsväggen)

71 Namnlös, 4

72 Namnlös, 4, Tomas Eriksson

73 Grynlavens förbannelse, 4, G. Regnström, T. Ingels -96

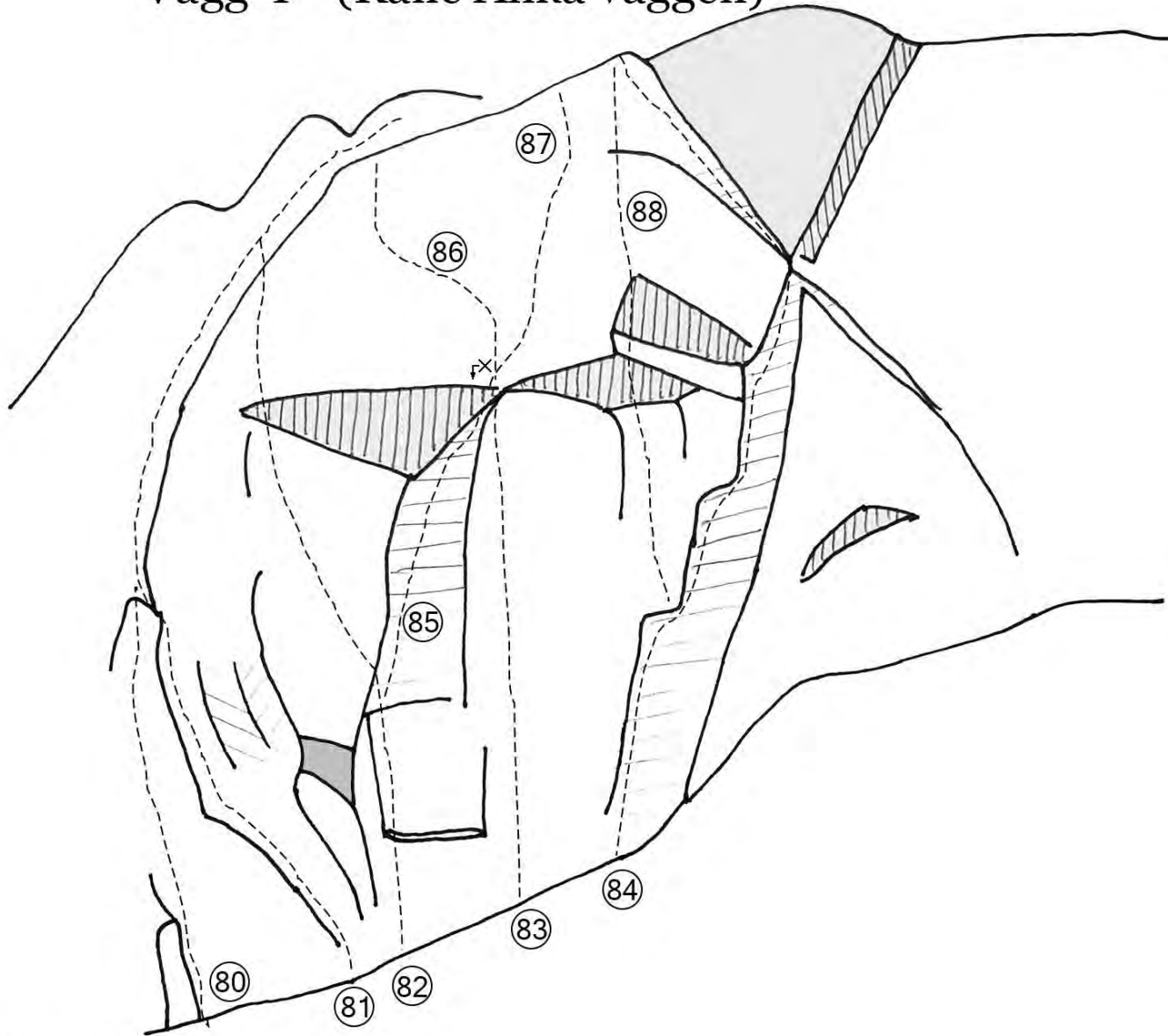
Det stora liggande diedret på den sydvända vinkelväggen. Undvik att kliva av leden då du passerar den stora hyllan, följ istället linjen hela vägen. Detta ger runt 40m jämn och fin fyraklättring.

74 Stora tag ett tag, 6, Bultad. Kasper Kotake, Markus Andersson.

Klättrades först ground upp utan bult men bultades sedan då den var något seriös och linjen undvek den bästa klättringen.

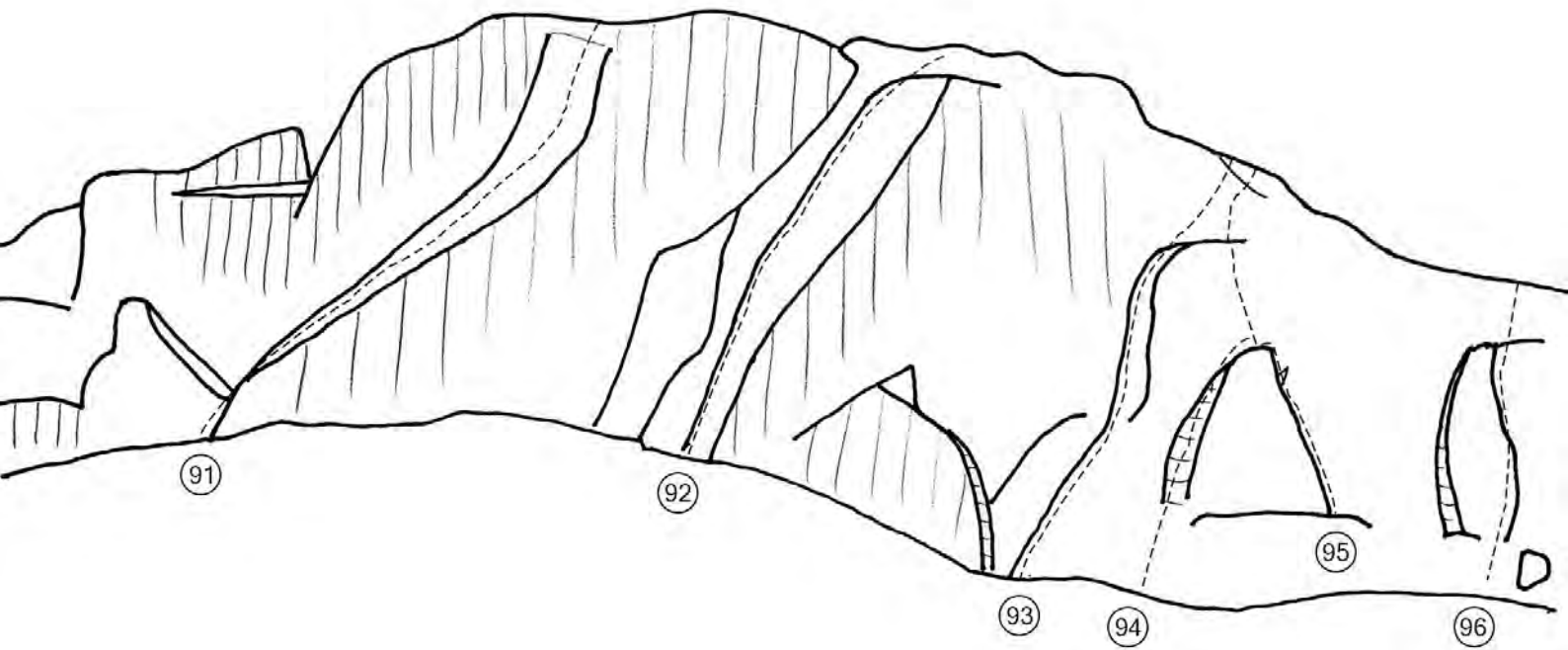
75 Omkörd av snyggingar, 6, Bultad. Christoffer Olsson, Markus Andersson
Bouldererux i starten, Blir sedan lättare. Välsäkrad.

Vägg 'F' (Kalle Anka väggen)

- 80 Frozen turf, 4+**, Kasper Kotake
Underbar vinterled
- 81 Kalle Anka, 6-**, Arne Johnsen, Tommy Sandberg
Starta med en spricka snett åt vänster några meter. Brant ihållande och avig klättring leder upp för den blockaktiga branta väggen. Ganska svårsäkrad. Sedan följer en välsäkrad svaplatta snett tillbaka till höger som leder till toppen. Häftig eller stånkig.
- 82 I Gränslandet, 7+**, Bultad. Göran Nordgren, Arne Johnsen 2000
En extraordinärt exponerad sporttur. Borrultad men saknar dessvärre ankare än så länge. Ta dej upp på piedistalen t.h. och kliv sedan ut på den till synes släta väggen t.v. Upp för denna till taket som passeras i v. del. På toppväggen blir linjen aningen sökt, men du skall hålla dej på den branta väggen i stället för att ta dej upp på svaet (Kalle Anka). Teknisk pumpande och mycket luftig.
- 83 Cool and the Ganglions, 5+**, Bultad. Jeff Gracie, Emma Hawke, Niklas Gustavsson -16
Tydliga bultlinjen längs kanten. Härlig vägglättring. Ankare vid taket.
- 84 Rampfeber, 6-**, Arne Johnsen, Tommy Sandberg
Klättra den fina välsäkrade rampen upp till hyllan där den slutar. Kliv sedan ut på väggen åt vänster och vidare upp på svaet.
- 85 Romsdalens Tindergrupp, 6-**, Bultad, Jeff Gracie, Niklas Gustavsson -18
Börja som 82. Från piedistalen fortsatt rakt upp i hörnet till taket och därefter till höger.
- 86 Superdamp, 8?**, Bultad, Jeff Gracie. Förlängning av 83.
- 87 Hanssons Dröm, 8?**, Bultad. Förlängning av 83.
- 88 Dampfeber, 8?**, Niklas Gustavsson. Börja med 84. Efter några meter kliv av åt vänster och klättra den tydliga spricklinjen gemom taket till toppen.

Vägg 'G' (Norra väggen)

- 91 Politikern, 4**, G. Nordgren, N. van Bruggen -91
En lätt men seriös tur, då den är både lös och dåligt säkrad. En led där andremansfall kan vara lika farliga som förstemans. Linjen är dock snygg!
- 92 Nybörjarsprickan, 3**
Nästa stora formation, en ramp med två stora flaksprickor. Predikstolens lättaste led.
- 93 Inget för familjefäder, 6-**, Kasper Kotake -97
Den stora överhängande off-width sprickan som ligger rakt ovanför insteget till led 94. Den som inte äger Camalot 5 bör se leden som en solklättring!
- 94 Du och jag och Stirling Moss, 5-** (kort 6- i utsteget), G. Nordgren, P. Andersson -94
En svaramp leder upp åt höger. Denna bjuder på fin klättring upp till en hylla där man har två möjligheter. Klättra antingen Metkrokens utsteg (3m, 6-) eller titta om det kommit upp hängare på borrskruvarna ute till höger ca 6+.
- 95 Metkroken, 6-**, G. Nordgren, K. Granlund -92
Starta i hörnet och svinga ut åt vänster. Klättra den överhängande sprickan med det karakteristiska klämblocket, själva metkroken, som inte är så lös som man kan tro. Uppe på hyllan väljer du den vänstra delen av T-sprickan. Tidigare en av bergets mest klättrade leder! Brant och välsäkrad.
- 96 Änglaspel, 4+/5-**, A. Johnsen, G. Nordgren -95
Trevlig men lite lös och bitvis svårsäkrad klättring. Följer en spricka med en gran på mitten.
- 97 Sakristina, 3+**, G. Regnström -95
En kort spricka ännu en bit åt höger inne i skogen. Predikstolens högraste led. Inte så lös som den ser ut.